

YEREL HALKIN KIRSAL REKREASYON VE TURİZM FAALİYETLERİNE OLAN YAKLAŞIMLARI: MİSİ KÖYÜ ÖRNEĞİ

Aysun Çelik¹, Tülay Polat Üzümcü²

¹ Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı, Bursa, Türkiye

² Kocaeli Üniversitesi Kartepe Turizm MYO, Kocaeli

*Sorumlu Yazar
E-mail: celikaysun06@yahoo.com.tr

Geliş Tarihi: 25.06.2018
Kabul Tarihi: 26.07.2018

Özet

Bu araştırma, Bursa kentinin Nilüfer ilçesine bağlı olan Misi Köyü'nde yürütülmüştür. Çalışmanın amacı; kırsal yerleşmelerdeki yerel halkın kırsal turizm ve rekreasyon faaliyetlerine olan yaklaşımlarını belirlemektir. Ayrıca, yerel halkın kırsal turizmden beklentilerini, yerel halkın kültürel değerlerinin farkında olup olmadıklarını ve kırsal turizmin geliştirilmesi konularındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Böylece yerel kimlikli alanlara yönelik sürdürülebilir turizm için plan kararları oluşturmaktır.

Araştırmanın yöntemi; nitel araştırmada temel veri toplama araçlarından olan yüz yüze görüşme yöntemidir. Yerel halk ile yüz yüze görüşmeye dayalı olarak yapılan mülakat esnasında katılımcı yerel kişiye/kişilere açık uçlu sorular yöneltilmiş, ses kayıtları yapılmış ve daha sonra kayıtlar betimsel analiz çerçevesinde temalara ayrılmış ve sonuçlar yorumlanmış, bazı bulgularda doğrudan aktarma yapılmıştır. Bu araştırmada katılımcı kişiler başta köy muhtarı olmak üzere, doğumundan itibaren bu köyde yaşayan yerli kişilerden oluşmuştur. Çalışma sonucunda; arazi satışları sonucu ya da işletmeci olarak köye yerleşen ve sonuçta yerli olmayan kişilerin burada sayıca çoğaldıkları, yerli halkın kendi yerel değerlerini benimsemelerine rağmen, yerel olmayan yeni sahiplerin ve ziyaretçilerin benimsemedikleri, özellikle somut olmayan değerlerin yozlaştığı, ticarileştiği ya da yaşatılmadığı görülmüştür. İlaveten geçimini kırsal turizmden sağlayan yerli nüfusun az sayıda olduğu, rekreatif faaliyetler için çeşitli altyapı eksikliklerinin olduğu tespit edilmiş, sürdürülebilir turizm için plan kararlarına yansıtılabilecek pek çok görüş elde edilmiştir. Ayrıca plan kararlarının oluşturulmasında, bu konunun paydaşlarından olan yerel halkın mutlaka katılımcı olmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Rekreasyon, Kırsal Turizm, Yerel Halk, Misi Köyü

APPROACHES OF LOCAL PEOPLE TO RURAL RECREATION AND TOURISM ACTIVITIES: EXAMPLE OF MİSİ VILLAGE

Abstract

This research has carried out in the village of Misi, which is located in Nilüfer district of Bursa city. Purpose of the study; to determine the approach of local people in rural settlements to rural tourism and recreational activities. It is also to show the expectations of local people for rural tourism, whether they are aware of the cultural values of the local people and for the development of rural tourism. Thus, it is to make plan decisions for sustainable tourism oriented towards locally identified areas.

The method of research; is a method of face-to-face interview, which is a basic data collection tool in qualitative research. During the interview based on face-to-face interviews with the local people, open-ended questions to the participant local person / person have directed, voice recordings have made and then content analysis has performed during the recordings. Participants in this survey consisted mainly of locals living in this village since birth, especially the village headmen. In the results of working; landowners who end up as landowners or operators, and ultimately non-indigenous people multiply here, the indigenous population providing rural tourism with livelihoods that are not adhered to by non-local new owners and visitors, particularly corrupt values, commercialized or not survived, there are very few, there are various infrastructure deficiencies for recreational activities, and there are also many views that can be reflected in plan decisions for sustainable tourism. It also emphasized the need for the local people involved in the planning decisions to be absolutely involved.

Keywords: Rural Recreation, Rural Tourism, Local Folk, Misi Village

GİRİŞ

Kırsal ile kentsel alanların birbirinden ayrıştırılması kolay bir iş değildir. Her ülke sosyo-ekonomik göstergelerine dayanarak kendi tanımlamasını yapmakta ve bu tanımlar evrensel olarak uygulanma olanağı bulamamaktadır (Politecnico di Milano, 1999). Kırsallığı tanımlamak üzere literatürde farklı sınıflandırma yöntemleri ve tanımlamalar bulunmakta, bunlar da nüfus yoğunluğu, nüfus kaybı ve artış oranları ile yerleşim büyüklükleri, yerel ekonomik yapı ve yerel peyzaj gibi faktörleri içermektedir (Akder, 2002; Ballas vd., 2003; Baum vd., 2004; Bryden, 2002; Ilbery, 1998; Labrianidis, 2006). Avrupa Komisyonu kırsal alanları; ekonomik, doğal, kültürel alanlar olarak tanımlamakta ve nüfus yoğunluğu, tarım ve doğal kaynaklar gibi tek boyutlu ölçütlerle değerlendirilemeyeceğini savunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 1999: 23). Kırsal alan, nüfus yoğunluğu düşük, üretimi daha çok tarım, hayvancılık, madencilik, ormancılık ve rekreasyon gibi faaliyetlere dayalı olan alanlar olup, doğal özellikleri yanı sıra kültürel özellikleri de bir arada barındıran yerel peyzajın önemli olduğu alanlardır. Pek çok ülkenin sosyal, ekonomik ve politik yeniden yapılanması kırsal alanları tekrar tekrar şekillendirmektedir (Woods, 2005; Labrianidis, 2006). Kırsal ve kentselin ayrıştırılması giderek daha belirsiz bir hale gelmekte, kırsal alanlar artan ölçüde, bir yanda kitle turizmi öte yanda ise küçük ölçekli rekreatif alanlar ile modern eğlence endüstrisinin bir parçası haline gelmektedir (Vaz vd., 2006).

Küreselleşme, liberalleşme, serbest pazar faaliyetleri ve kültürel değerlerin değişimi, kırsal alanları daha fazla tüketilir ve dışsal olarak daha bağımlı kılmaktadır (Labrianidis, 2006). Sanayileşme ve kentleşme hızı kırsal alanların doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ve özgünlükleri ile turizm aktiviteleri için çekici noktalar haline getirmiştir.

Cabrini (2004) kırsal turizm bileşenlerini; merkezde toplum olmak üzere, kırsal alanlar, kırsal yaşam, kırsal miras ve kırsal etkinlikler olarak beş farklı boyutta bir araya getirerek tanımlamıştır. Kırsal alanlar, şehir yaşamından bunalan insanları, doğal yaşam alanları ve kültürel yapılarıyla ağırlayabilmektedir. Kırsal yaşamın çekiciliği, şehirlerde toplu halde yaşayan insanların belirli zorunluluklara tabi olmaları, stres altında yaşamaları, insanların bu sıkıntı stres ya da baskıdan biraz olsun uzaklaşabilmesi ve kendilerini daha özgür hissedebilmeleri için gününbirlik, hafta sonu ya da yıllık tatillerde kırsal yaşam alanlarını ziyaret etmeleri ve yoğun ilgi göstermeleriyle ortaya çıkan turizm türü Kırsal Turizm olarak adlandırılmaktadır (Deveci, Türkmen ve Avcıkurt, 2013). Kırsal turizm, kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür (Çelik ve Polat, 2002).

Dünyada özellikle son elli yıllık dönemde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm kavramının algılanmasında ve pratiğinde önemli değişime neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm turizm sektöründe sadece turist sayısındaki artış ve turizm gelirlerindeki yükseliş vb. olarak değil, aynı zamanda turizm talebi ve tercihlerindeki değişim olarak da kendini göstermiştir. Bu dönüşüm özellikle gelişmiş ülkelerde gittikçe yaygınlaşan ve genel olarak alternatif turizm kapsamında ele alınan turizm etkinliklerinin artmasına neden olmuş ve eko-turizm, kırsal turizm, yumuşak (soft) turizm ve özel ilgi turizmi gibi farklı turizm türleri geleneksel kitle turizmine karşıt olarak, doğayla bütünleşik ve doğaya dost olması nedeniyle alternatif turizm adı altında değerlendirilmeye başlanılmıştır (Yeniçeri, 2011).

Turizm sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal, kültürel, siyasal, çevresel etkileri olan, toplumu ve sosyal yapıyı ilgilendiren bir olaydır. Bu nedenle turizmin etkilerini incelerken gelir getirici, döviz kazandırıcı etkileri gibi maddi ve ekonomik sonuçları yanında sosyal ve kültürel yansımaların da irdelenmesi önem taşır. Turizmin coğrafi mekânı şekillendirmesi, bireysel davranış, aile ilişkileri, toplu yaşam tarzları, ahlaki tutumlar, örf-adetler, geleneksel törenler, değer yargıları ve toplum örgütlenmesine katkıları, sosyal ve kültürel yolla gerçekleşmektedir (Emekli, 2001).

Turizm, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel faktörleri etkilemesi açısından çok boyutludur. Turist ile ev sahibi arasında bir etkileşim yaratır. Bu etkileşimin sağlıklı ve verimli geçmesi fiziki çevre ile yöre insanının sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan turizme aktif olarak katılmasıyla gerçekleşebilir (Avcıkurt 2007; Olalı 1981). Turizmin ekonomik olmayan sosyal, kültürel ve çevresel etkileri hem pozitif hem de negatif olabilmektedir (Bull 1991:163). Genel olarak turizm, destinasyonlardaki sosyal ve

çevresel sistemleri aksatır. Ekonomik olmayan etkiler genelde negatif olma eğilimindedir (Lindberg ve Johnson 1997: 91).

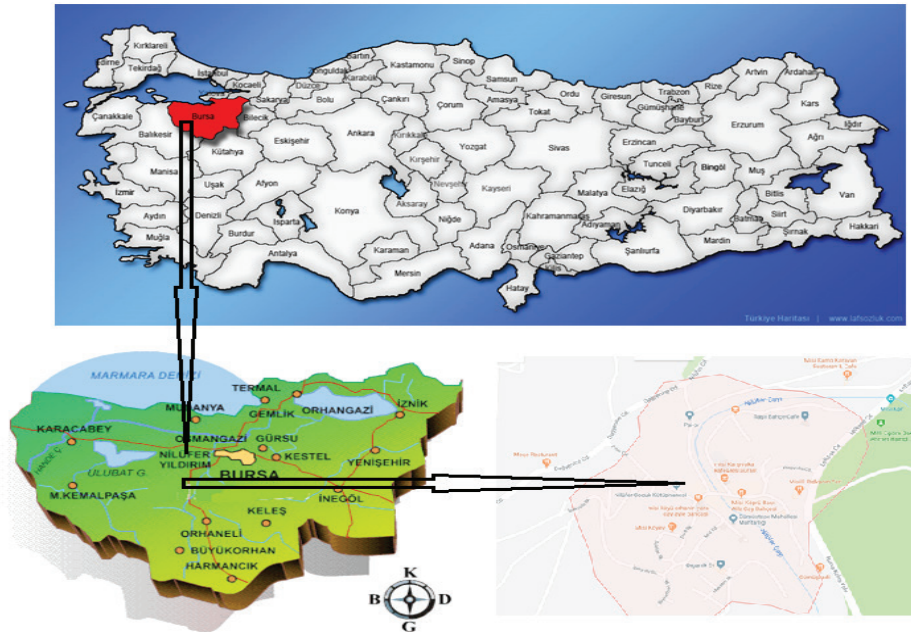
Turizme yön verenlerin bakış açısına göre, turizmin sosyal ve kültürel etkileri; planlama süreci, çevre etkilerini değerlendirme prosedürü ve ayrıca faydaların optimize edilmesinde ve problemlerin minimize edilmesinde düşünülme zorundadır. Önemli bir genel planlama politikası ile yerli halkın turizmi anlaması sağlanabilir ve yerli halk turizme katılabilirse pozitif etkiler güçlenecek ve negatif etkiler minimize edilebilecektir. Turizmde başarılı bir gelişme için, yerli halkın turizmi algılaması ve tutumu iyi planlanmalıdır (Brunt and Courtney 1999:494). Turizmden faydalanırken yöreye özgü kültürel değerlerin, doğal ortamın tahrip edilmemesi gerekir. Aksi takdirde ticari amaçlar tüm bu değerlere büyük zarar verebilir.

Bu araştırma, Bursa kentinin Nilüfer ilçesine bağlı olan Misi Köyü'nde yürütülmüştür. Araştırma alanı olan Misi Köyü, Bursa'nın en önemli kırsal rekreasyon ve turizm alanlarından biridir. Misi Köyünde turizmin yerel halk tarafından nasıl algılandığının belirlenmesi, örgütlü bir turizm planlaması için çok önemlidir. Çalışmanın amacı, doğal ve kültürel yerel kaynakları turistik ürün olarak kullanılan kırsal yerleşmelerde, yerel halkın kırsal turizm ve rekreasyon faaliyetlerine olan yaklaşımlarını, beklentilerini, kendi yerel değerlerine sahip çıkma bilinçlerini ve kırsal alanlarda kırsal turizmin geliştirilmesi konusundaki düşüncelerini belirlemek ve böylece yerel kimlikli alanlara yönelik sürdürülebilir turizm için plan kararları oluşturmaktır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Kırsal alanların ve kırsal yerleşmelerin, doğaya ve kültüre dayalı etkinliklerle turistik amaçlı kullanımının giderek yaygınlaşması, diğer bir ifade ile turizm sektörünün kırlara yerleşmesi, turizmin planlanarak yürütülmesini gerekli kılmaktadır (Soykan, 2004). Turizmin gelişmesi, sürdürülebilir olması ve başarılı bir uygulama için yerli halkın desteklemesi esastır. Turizm endüstrisinde istenilen başarıya ulaşabilmek için yerli halkın turizme karşı tutumlarını nasıl geliştirdiklerini anlamak gerekir (Jurowski ve diğ.1997:3). Bu araştırma Misi köyü yerel halkının kırsal rekreasyon ve turizm faaliyetlerine olan yaklaşımlarını belirlemek için yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini Bursa ili Nilüfer ilçesinde yer alan Misi köyü oluşturmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Misi Köyü (Gümüştepe Mahallesi) Konumu

Eski adı Mysia (Misi) olduğu sanılan Gümüştepe Mahallesi, Bursa ilinin Nilüfer ilçesine bağlıdır. Misi Köyü, Orhanlı yolu üzerinde etrafı ormanlarla kaplı dört tepenin çevrelediği, ortasından Nilüfer Çayının geçtiği, eğimli arazi üzerine kurulu tarihi bir yerleşim yeridir. Köy (<https://tr.wikipedia.org/>). Bursa merkezine 12 km. uzaklıkta olup, 2013 yılına göre nüfusu 1257 kişidir. Misi köyü, 17. ve 18. yüzyıldan kalma yapıların bulunduğu bir yerleşim olup, 1989 yılında SİT alanı ilan edilmiştir. Köyün

tarihsel süreçte en önemli geçim kaynakları; ipekçilik, bağcılık ve şarapçılık olmuştur. Günümüzde ise ipekçilik tamamen, bağcılık ve şarapçılık büyük ölçüde yok olmuştur(<https://tr.wikipedia.org/>). İpekçiliği canlandırmak ve turizm merkezi yapmak için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Misi köyü, asma yaprağı, misket üzümü, pekmezi ve şarabıyla ünlüdür (<https://tr.wikipedia.org/>).

Sürdürülebilir bir turizm planlaması yapabilmek için, bu konuda etkili olan her bir faktörü planlama sürecine dahil etmek gerekmektedir. Bunlardan birisi de yerel halkın turizme bakış açısı, bu faaliyetten beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesidir. Bunu belirlemenin en önemli araçlarından birisi de yerel halk ile yapılacak olan görüşmelerdir.

Araştırma yöntemi olarak, nitel araştırmada temel veri toplama araçlarından olan yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmış olup, katılımcı grup; yerel halktan başta köy muhtarı olmak üzere, doğumundan itibaren bu köyde yaşayan 20 kişiden oluşmuştur. Görüşmeler 2017 yılı Nisan-Mayıs aylarında yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan açık uçlu sorular, araştırmaya katılmayı kabul eden 20 kişiyle yüz yüze görüşmeye dayalı olarak mülakat yapılmış, mülakat esnasında ses kayıtlar betimsel analiz çerçevesinde temalara ayrılmış ve sonuçlar yorumlanmış, bazı bulgularda doğrudan aktarma yapılmıştır. Araştırmada katılımcı gruba yöneltilen sorular aşağıda sıralanmıştır:

SORU 1: Ziyaretçilerin Misi Köyü'nü tercih etme sebepleri nelerdir?

SORU 2: Ziyaretçiler genellikle nerelerden ve hangi dönemlerde gelmektedir?

SORU 3: Köyde yapılan turistik ve rekreatif etkinlikler nelerdir, yeterli buluyor musunuz?

SORU 4: Misi Köyü'nde peyzajın özgün dokusu (gelenekler, el sanatları, yemekler vb.) sürdürülebiliyor mu? Neden ve Nasıl?

SORU 5: Misi Köyü'nün turizme açılmasından sonra köyde yaşanan değişimler nelerdir?

SORU 6: Köyde yapılan restorasyon çalışmalarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

SORU 7: Misi Köyü'nde kırsal rekreasyon ve turizme yönelik önerileriniz nelerdir?

MİSİ KÖYÜ YEREL HALKIN SOSYO-EKONOMİK YAPISINA İLİŞKİN TEMALAR VE BULGULAR

Misi Köyü Yerel Halkın Sosyo-Ekonomik Yapısına İlişkin Bulgular

Misi köyü yerel halkının sosyo-ekonomik yapısına bakıldığında; nüfusunun genel yaş profilinin orta yaş üstü ve yaşlı olduğu ve bu nüfusun da geçim kaynağının emekli maaşı ya da yaşlı maaşı olduğu, genç kesimin ise şehirde yaşadığı ve tatiller/özel günlerde köye geldikleri belirtilmiştir. Yerel halkın bir kısmının özel işletme sahibi olduğu, bir kısmının ise Bursa merkezde fabrikalarda çalıştığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada elde edilen veriler yedi tema altında toplanmıştır. Bu temalar ve temalara ait bulgular aşağıda açıklanmıştır.

Yerel Halkın Kırsal Rekreasyon ve Turizm Faaliyetlerine İlişkin Bulgular

Tema 1: Ziyaretçilerin Misi Köyü'nü Tercih Etme Sebepleri

Araştırmaya katılan Misi köyü halkına göre ziyaretçilerin köyü tercih etme sebepleri, köyün doğal peyzaj özellikleri; köy içindeki Misi Deresi, köy üst kısımlarındaki mağaralar, ormanlık alanlar, iklim ile kültürel peyzaj özellikleri; tarihi dokusu, özgün mimari, etnografya müzesi, çocuk kütüphanesi yer almaktadır. İlaveten çadır ve karavan kamp alanı, bisiklet parkuru, yatır (mezar-türbe), köy yaşantısını deneyimlemek-izlemek, doğal yiyecekler ve köy ürünlerinden tatmak ve/veya satın almak), şehir merkezine yakınlık ve kolay ulaşılabilirlik olduğu ifade edilmiştir. Şekil 2,3,4,5'de Misi Köyü'nün turistik ve rekreatif kaynak değerleri yer almaktadır.

Şekil 2. Misi Dere'si ve Misi Köyü Ormanlık Alanları

Şekil 3. Misi Köyü yürüyüş, bisiklet rotaları ve kamp alanı

Şekil 4. Misi Köyü sokak dokusu ve özgün mimari örnekleri

Şekil 5. Misi Köyü çocuk kütüphanesi

Tema 2: Ziyaretçilerin Geldikleri Yerler ve Dönemler

Araştırmaya katılan kişiler, köye gelen ziyaretçilerin genellikle Bursa kent merkezinden olduğu, buna ek olarak Çanakkale, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Balıkesir, Ankara gibi çevre illerden gelenler de bulunduğu ve hatta dönem dönem farklı ülkelerden gelenlerin de olduğu belirtilmiştir. Yine katılımcılar, ziyaretçilerin köye en çok ilkbahar, yaz ve sonbahar mevsimlerinde gelmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tema 3: Köyde Yapılan Turistik ve Rekreatif Etkinlikler ve Yeterliği

Köyde ziyaretçilerin yaptığı turistik ve rekreatif etkinlikler konusunda katılımcılar, ziyaretçilerin köyde en çok tercih ettikleri rekreatif etkinliklerin dere kenarında-su kıyısında piknik, dinlenme, yeme-içme, bazı dönemlerde balık tutma, dere suyunun ayak sağlığına iyi geldiği inancı ile ayaklarını suya sokma gibi su kaynağının varlığına dayalı etkinlikler olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, rekreatif alanların çoğunluğunun paralı işletmeler olduğu belirtilmiştir.

Köyde yapılan bu turistik ve rekreatif etkinliklerin yeterliği konusunda ise yerel halkın görüşü, ziyaretçilerden yoğun talep olmasına rağmen köyde konaklama olanaklarının olmadığı, ev pansiyonculuğunun burada hala yerleşmediği konusudur. Bu konuda, belediyenin 3 katlı bir mini otel tesis etmiş olmasına karşın uzun zamandır otelin hizmete giremediği belirtilmiştir. Konaklama hizmeti konusunda köy halkının istekli olduğu, zaten çok gerekli durumlarda ziyaretçileri köy halkının kendi evlerinde ağırladıkları, ev pansiyonculuğu geliştirilirse iki evi olan her köylünün evlerinden birini pansiyon yapabilecekleri ifade edilmiştir. Ayrıca; altyapı olanaklarından aydınlatmanın yeterli olmadığı, otopark yetersizliğinin en önemli donatı sorunu olduğu, çocuk oyun alanlarının da küçük ve atıl durumdaki yerlere yapıldığını, hem nitelik hem de nicelik olarak vasıfsız ve yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tema 4: Misi Köyü Peyzajı Özgün Dokusunun (Gelenekler, El Sanatları, Yemekler vb.) Sürdürülebilirliği

Köy halkından katılımcılar ile yapılan mülakatta, Misi köyünün kırsal turizme konu olan özgün yerel özelliklerinden bir kısmının, bu faaliyetten olumsuz etkilendiği belirtilmiştir. Bunlardan birisi eskiden halkının en önemli geçim kaynağı olan tarımsal üretime yöneliktir. Turizmin gelişimi ile birlikte köy arazilerinin imara açılması, köyün parçalanarak birkaç mahalleye bölünmesi ve ulaşımın kolaylaşması sonucu, köylü tarım arazilerini satmaya başlamış ve yeni mülk sahipleri olan yabancıların sayısı giderek çoğalmıştır. Yabancı nüfusun artması ile yerel halk yerel faaliyetlerini yapamaz, koruyamaz duruma gelmiş, ayrıca yerel ve yabancı nüfus arasında uyumsuzluklar yaşanmaya başlamıştır. Mülakatta bu konuya ilişkin şu ifadeler kullanılmıştır; “...Köyde bağ ve bahçelerde ulaşımı ve taşımayı eşeklerle eşek yolundan sağlıyorduk fakat köyün mahalleye dönmesi, imar izninin çıkması, köyün parçalanarak birden çok mahalleye bölünmesi, yerleşimin artması dışarıdan gelen yabancı insanlar ve nüfusun artması ile köylü bağlarını koruyamaz oldu. İzinsiz bahçelere girerek bağ ve bahçelerde yetiştirilen ürünlerin yağmalanmasıyla köylüler ile yeni yerleşimler arasında kavgalar başladı. Köy halkı bununla

başta çıkamayınca bağlarını keserek ve satarak çözüm bulmaya çalıştılar... ”

Eskiden yapılan bağcılık ve bunun ürünleri olan üzüm, pekmez ve sadece burada üretilen Misi şarabının günümüzde üretilmediği belirtilmiştir. Yerel halk bu konudaki düşünceleri ise; *“...Eskiden buradan İtalya'ya pekmez ihraç ediliyordu, farklı yerlerden de İtalya'ya pekmez gönderiliyormuş, fakat diğer yerlerden giden pekmezler ulaşımın aylarca sürmesinden dolayı yolda bozuluyormuş, bunun üzerine pekmezin yanında üzüm istemeye başlamışlar sonra ulaşım zorluğundan dolayı Misi Köyüne dışardan biri gelerek şarap imalathanesi kurmuş. Şarabın 12-13 derece olması gerekiyordu o zamanlar köyde şarap üretimi yoktu, sonradan 7 tane imalathane kuruldu... Üretilen şarapların prosedüre uygun olmaması, derecesinin tutturulamaması, üzümün yetersizliği ve üretimin kontrollerinin sağlanabilmesi için gerekli kimya mühendislerinin olmamasının şarap üretiminin bitmesinde büyük etkisi var... ”*

Misi Köyünde kültürel peyzajın ürünü olan bazı geleneklerin ve yemek kültürünün kırsal turizmin bir parçası olarak kısmen de olsa sürdürüldüğü tespit edilmiştir. Düşünlerde uygulanan *“Gençlerin Tavuk Toplama Geleneği, Damat Köy Dışından İse Ayakbastı Parası”* gibi gelenekler kısmen de olsa yaşatılmaktadır. Ayrıca yemek kültürünü yaşatmak ve turistik çekicilik unsuru olması adına Nilüfer Belediyesi tarafından her yıl 18 Eylül'de *“Misi Yerel Lezzetler Şenliği”* düzenlenmektedir. Yoğun ilgi gören bu şenlikte çeşitli yarışmalar (yemek yarışması, miso yöresel tatların tanıtımı, bulaşık yıkama yarışması vb.), konserler düzenlenmekte, köy halkı elinde bulunan yiyecekleri (Köy Ekmeği, Baklava, Reçel, Zeytin, Cevizli Ekmek, Turşu, Salça, Tarhana vb.) satmaktadır. Köyde eskiden yapılan ipekböcekçiliği terkedilmiş bir üretim faaliyeti olup, turistik bir çekicilik unsuru olarak son birkaç yıldır yeniden canlandırılmaya çalışılmaktadır. Görüşme yapılan kişilerin belirttiğine göre; Nilüfer Belediyesi'nin köy kadınlarına yönelik açtığı girişimcilik kursları, geleneksel bir üretim faaliyeti olan ipekböcekçiliğini yeniden yaşatmaya başlamıştır.

Tema 5: Misi Köyünün Turizme Açılmasından Sonra Köyde Yaşanan Değişimler

Misi Köyünün turizme açılmasından sonra köyde yaşanan değişimler nelerdir sorusuna katılımcı köylüler; *“...başlangıçta köyde olumlu yönde hareketlilik getirmiştir, öncelikle köy halkının temel geçim kaynakları etkilenmiştir. Turizm öncesinde halkın genel geçim kaynağı tarım, hayvancılık iken bugün artık bunlar yapılmaz olmuştur. Köye gelen ziyaretçiler, köyde üretilen ürünleri yemek-satın almak istemekteler ancak tarımsal üretim artık neredeyse hiç yapılmadığından işletmeciler market ürünlerini kullanarak ziyaretçileri ağırlamaktadır”*. Buna göre; Misi köyünde turizmin gelişmesi köy yaşantısını bitirme yönünde bir değişim yaratmıştır.

Köyde turizmin gelişmesi ile ulaşım olanakları çok etkilenmiş, köyde ulaşım nitelikli yollarla ve çeşitli vasıtalarla yapılabilecek şekilde değişim yaşanmıştır. Buna bağlı olarak köy imara açılmış ve mahalleye dönüştürülmüştür. Sonuçta da Nilüfer İlçesine bağlı Gümüştepe Mahallesi olarak değişmiştir. Misi Köyünün Gümüştepe Mahallesi olarak değişimi konusunda köylüler *“...bu değişim, köyün gelişmesine hiçbir fayda sağlamadığı gibi köylü müyüz, şehirli miyiz bilmiyoruz...”* diyerek konumlarını tanımlayamadıklarını belirtmektedir.

Köyde turizmin gelişmesi, geleneksel geçim kaynaklarının değişmesi ve ulaşım olanaklarının iyileşmesi, köy arazilerine olan yabancı ilgisini artırmış, artık tarım yapamayan yerel halk arazilerini satmaya başlamış ve çoğunlukla da satışlar köy yerel halkından olmayan kişilere olmuştur. Böylece köy arazileri yerel halktan çıkıp yerel olmayan kişilere geçmiştir. Köy arazileri parçalanarak, Misi Köyünün en önemli yerel özelliği olan misket üzümünden oluşan geniş bağlar satılmış, yerel halk arazilerini paraya dönüştürme çabasına girmiştir.

Yerel halk köyün taşıma kapasitesinin üzerinde ziyaretçi çektiğini, bu durumdan kaynaklanan çeşitli sorunlarla yüz yüze olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre köyün turizme açılmasından önce köy içinde rahat, konforlu, güvenli ulaşım ve erişim olanağına sahipken, turizme açılmasından sonra ziyaretçi ve araç yoğunluğundan dolayı köy halkı köy içinde ulaşım, erişim problemi yaşamaktadır. Bu konuda halkın görüşü; *“...Otoparklar yetersiz olduğundan, ziyaretçiler araçlarını zaten dar olan köy sokaklarına ve köy evlerinin önüne park etmekte, bu durumda ise evlerimize rahat girip çıkamıyoruz, mahremiyetimiz kalmadı, acil durumlarda itfaiye, ambulans giremiyor...”*. Ayrıca bu durum Bursa merkezi-Misi Köyü arasında düzenli seferler yapan toplu taşıma araçlarının da planlı güzergâhını etkilemekte, kalabalık günlerde belediye otobüsleri köy içine girememektedir.

Yerel halkın belirttiğine göre; Misi Köyünün turizme açılmasından sonra köyde yaşanan diğer önemli değişimler de, yerel halkın kendi rekreatif ihtiyaçlarını giderdikleri alanların ziyaretçilere

açılması konusundadır. Köy halkının kullandığı, çocuklarının oyun oynadıkları piknik alanları, karavan park alanına dönüştürülmüş ve işletme haline getirilmiştir. Yerel halk bu konudaki düşüncelerini "... burada pek çok imkânlarımız mevcuttu... çocuk oyun alanı vardı, park vardı, piknik alanı vardı..., şu anda rahatlıkla piknik yapabileceğimiz bir yer yok... eskiden çok rahattık, özgürdük..... köy mahalleye dönüştürüldü turizme yönelik bir şeyler yaparken mevcut alanlarımızı kaldırdılar..., köy halkının mevcut olanaklarının birçoğu kısıtlandı, yerli halkın ihtiyaçları ve istekleri ihmal edildi..., eskiden köy kapılarını kilitlemeye gerek duymazdık, artık geç saate kadar köy içinde yabancılar gezdiği için huzursuz oluyoruz. .. Bizim köy halkı için bir şey yapan yok. Dışarıdan gelen yerli turistler için gayret çok ama köy halkı da şöyle rahat etsin diyen yok... çeşme sıkıntısı var çeşme yapılmıyor, ziyaretçiler kapımızı çalıyor susayınca... işletmesi olanlar dışında herkes şikayetçi köyde, köy işletmesi olanlara çalışıyor sadece..., eskiden dereden su içiyorduk, kirlendi içemiyoruz artık... eskiden ayağında nasır olanlara şifa olurdu bu dere..." belirtmişlerdir.

Tema 6: Köyde Yapılan Restorasyon Çalışmalarına İlişkin Görüşler

Misi köyü kentsel sit statüsünde korunan bir alan olup, korunan bölümde yapı yasağı bulunmaktadır. Köye özgü sivil mimari örnekleri bu köyü kırsal turizme konu eden en önemli özelliğidir. Yerel halkın restorasyon çalışmaları konusundaki düşünceleri ağırlıklı olarak olumlu yöndedir. Korunan evler yerel halk tarafından onarılmadığından ya da aile büyüklerinden miras yolu ile gençlere kalan bu evlerin daha modern evlerde yaşama isteği ile restorasyonunun yapılamadığından çok sayıdaki sivil mimari ürünlerini yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Köyde sürekli yaşayan yerel halkın görüşlerine göre, devlet desteği ile restorasyonların yapılması özgün dokunun korunmasını sağlamıştır. Halk bu konudaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmiştir; "... Tarihi yapıların bakıma ve onarımına ihtiyacı vardı devlet koruma altına almasaydı birçoğu yıkılacak duruma gelmişti... restore edilen yapıların bir kısmı kullanılır duruma geldi... restorasyon çalışması yapılan yerler ücretsiz yenilenmiş oldu... ". Bu olumlu gelişmeye karşın görüşme yapılan kişiler, köyün bir bölümünde restorasyonun tamamlandığını ancak restorasyonu yarım kalan ya da hiç başlanmayan yapıların çok sayıda olduğunu, restorasyonun devam etmediğini belirtmişlerdir.

Tema 7: Misi Köyünde Kırsal Rekreasyon ve Turizme Yönelik Öneriler

Misi Köyü halkının, köyde kırsal rekreasyon ve turizm faaliyetlerine yönelik önerilerinin ağırlıklı olarak köy halkını kapsayan önerilerden oluştuğu tespit edilmiştir. Katılımcılar "... Köydeki işletmeleri dışardan gelenler işletiyor, başka bir iş imkanımız yok... Gençlerimizin dışarı gitmesini istemiyoruz... " şeklinde ifade ettikleri gibi turizm tesis ve işletmelerinin yerel halkın işletmesi gerektiği konusunda haklı bir beklentileri bulunmaktadır. Bunun dışında işletmesini kendilerinin yapabilecekleri market, kırtasiye, tuhafiyeye, züccaciye, manav, satış üniteleri gibi günlük ihtiyaçlarını giderebilmeye yönelik tesisler ile köy halkının toplanıp eğlenebileceği bir mekan, spor salonu olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca aracı olmayan ve yaşlı kesimin köyün iç kısımlarına ulaşımında sorun yaşadıklarını ve bu nedenle toplu taşıma araçlarının bu iç kesimleri güzergahına dahil etmeleri gerektiğini, köy nüfusunun ağırlıklı olarak yaşlı nüfus olmasından dolayı sağlık ocağı ve eczane hizmetlerinin de olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Araştırmaya katılan yerel halk temsilcilerinin ziyaretçilere yönelik önerileri ise; köy sokaklarında uygun noktalara çeşme, çöp kutuları, satış birimleri, çocuk oyun alanları başta olmak üzere çeşitli donatı eleman ve alanları yapılması gerektiği olmuştur. Bu konudaki düşüncelerini "... Köylülerin ürettikleri yiyecek ve köy ürünlerini satabilecekleri satış birimleri yapılsın, ... köyün üst kısımlarına çeşme, çocuk oyun alanı yapılsın, ... alanda çöp kutuları yok... " gibi ifadelerle belirtmişlerdir. Bütün bunların dışında da, köy temizliğine daha fazla özen gösterilmesi konusunda yerel yönetimden daha fazla özen ve hizmet beklediklerini belirtmişlerdir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile özgün karakteri korunmuş olan kırsal alanlar rekreasyon ve turistik faaliyetler için ilgi çekmektedir. Bu alanlarda ise turizmin gelişmesi yerel halkı olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Sürdürülebilir planlamalar için yerel halkın turizmin gelişime bakış açılarının tespit edilmesi gerekmektedir. Ekonomik, sosyo-kültürel, ve çevresel etkileri de beraberinde getiren turizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişebilmesi dikkatli planlama sürecini gerektirmektedir. Turizmle ilgili her türlü çalışmaların yapılmasında çoğunlukla yerel halkın turizm faaliyetlerine yaklaşımları ihmal edilmektedir. Bu nedenle bu araştırmada

yerel halkın turizme bakış açısını belirlemek ve buradan elde edilen konuları turizm planlamalarında dikkate alınmasını sağlamaktır.

Bu araştırma, kırsal rekreasyon ve turizm faaliyetlerine yerel halkın yaklaşımlarının neler olduğunu belirlemek üzere yapılmıştır. Misi köyü örnekleminde yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre yerel halk fiziki anlamda köylerinin ve köy yerel özelliklerinin kırsal rekreasyon ve turizm faaliyetlerine turistik ürün olmasından memnundur. Kırsal rekreasyon ve turizme konu olacak yerel özellikleri ile bu etkinliklerin sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel açıdan etkilerinin de farkındadırlar. Kırsal alanlarda turizmin gelişmesi beraberinde çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel değişimleri de beraberinde getirmiştir. Turistik bir bölge olan Misi Köyünde yerel halkın turizme bakış açısını konu alan bu çalışmadan örgütlü ve planlı bir kırsal rekreasyon ve turizm planlaması için dikkate alınması gereken şu bilgilere ulaşılmıştır:

- Ziyaretçiler bu alanı özgün peyzaj özelliklerinden dolayı ziyaret etmektedir. Daha çok suya dayanıklı pasif rekreasyon faaliyetlerinde bulunan ziyaretçiler ağırlıklı olarak Bursa'dan ve yakın komşu illerden, en çok da ilkbahar-yaz-sonbahar mevsimlerinde gelmektedir .
- Kırsal alanlardaki plansız rekreasyon ve turizm, çevresel ve toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir.
- Yerel halk, Misi Köyü'nün doğal ve kültürel peyzaj özellikleri bakımından özgün bir peyzaj olduğunun farkındadır. Ancak Misi köyünde kırsal turizme konu olan özgün yerel özelliklerden bir kısmı bu faaliyetlerden olumsuz etkilenmektedir (köy arazileri imara açılması, tarım-ipekböcekçiliği-bağcılık-gelenekler...).
- Misi köyünde turizmin gelişmesi köy yaşantısını bitirme yönünde bir değişim yaratmıştır.
- Köyde bazı gelenek ve yemek kültürü kırsal turizmin bir parçası olarak kısmen de olsa sürdürülmektedir.
- Köyde turizmin gelişmesi ile ulaşım olanakları olumlu yönde etkilenmiştir. Yerel halkın görüşlerine göre devlet desteği ile restorasyonların yapılması özgün dokunun korunmasını sağlamıştır. Ancak restorasyonu yarım kalan ya da hiç başlanmayan yapıların çok sayıda olduğunu, restorasyonun devam etmediğini belirtmişlerdir.
- Sosyo-ekonomik ve kültürel yapıda meydana gelen değişimlerden birisi, yabancı nüfusun artmasıdır. Misi'de mülk sahipleri olan yabancıların sayısının giderek çoğalması yerel ve yabancı nüfus arasında uyumsuzluklar yaşanmasına neden olmaktadır.
- Köyde rekreasyona yönelik donatı alan ve elemanları yetersizdir (Aydınlatma, otopark, çocuk oyun alanları vb.).
- Taşıma kapasitesinin üzerinde ziyaretçi yoğunluğuna sahiptir.
- Rekreasyonel alanların çoğu paralı işletmeler olmasına karşılık Misi köyünde ziyaretçilerin konaklama olanağı hiç olmayıp, ev pansiyonculuğu burada hala yerleşmemiştir.
- Misi köyünde yaşayan yerli nüfus genellikle orta yaş ve yaşlı kesimden oluşan, aynı zamanda emekli ya da yaşlı maaşı ile geçinen bir kesimdir.
- Köyde geçimini turizmden sağlayan azınlık bir yerli halk bulunmakla birlikte, genel anlamda yerel halkın kırsal turizmden faydalanamadığı söylenebilir. Bu anlamda, öncelik yerel halk olmak üzere turizmin ekonomik faydalarından yerel halkın faydalanması ve bu amaçla turizm desteği sağlanması gerekmektedir. Çünkü buradaki turizm tesis ve işletmeleri yerli olmayan kişiler işletmektedir. Burada turizm tesis ve işletmelerini yerel halkın işletmesi gerektiği konusunda güçlü ve haklı bir beklenti vardır.
- Misi'de ziyaretçilerin çok yoğun olduğu dönemlerde yerel halk köy içinde evlerine rahatlıkla girip çıkamamakta, mahremiyetleri kısıtlanmakta, acil durumlarda itfaiye, ambulans gibi acil araç girişlerinin engellenmesinden rahatsızlık duymakta, köy halkı köy içinde ulaşım, erişim problemi yaşamaktadır.
- Ayrıca yerel halkın kullandığı rekreatif alanlar ziyaretçilerin kullanımına açıldığından yerel halka yönelik rekreasyon alanları kalmamış ve bu konuda halk kendini önemsiz hissetmektedir.
- Doğal kaynakların bütünsel olarak ve koruma odaklı yönetim planlarının oluşturulması ve bunun yanında turizm çekiciliğini artırıcı projelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda Yerel halk turizm rehberliği konusunda eğitilebilir ve böylece kendi yerel değerlerini ziyaretçilere de en iyi

şekilde anlatacak kişiler yerel halktır. Bu durum aynı zamanda köyden göç eden gençlere iş olanağı sağlar ve göçü de önleyebilecektir.

Araştırma sonucunda Misi köyünde kırsal rekreasyon ve turizm faaliyetlerine ilişkin bazı sonuçlar ve öneriler getirilmiştir. Öncelikle Misi köyünde yerel halk kırsal turizmden ekonomik anlamda yeterince pay alamamaktadır. Bu nedenle genç nüfus şehirlere göç etmektedir. Kırsal turizm o yörede yaşayan insanlara yeni bir gelir olanağı sağlamalıdır. Yerel halkın da belirttiği gibi, kırsal turizmin amaçlarından kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi için Misi köyü ve benzer durum gösteren yerlerde kırsal turizme yönelik tesis ve işletmelerde öncelik yerel halkın işletmeciliğinde olmalıdır. Köyde yapılması düşünülen her türlü donatı alan ve elemanlarının sadece ziyaretçilere yönelik değil yerel halkın ihtiyaçları da düşünülerek planlanması gerekmektedir. Bir diğer önemli konu ise, koruma konusu olup, sadece doğal peyzajın değil somut ve somut olmayan kültürel peyzajın da korunması dikkate alınmalıdır. Misi Köyünün doğal ve kültürel yerel peyzaj değerleri kırsal turizme açılırken aynı zamanda çok iyi bir şekilde yerel kültürel değerler korunmalıdır. Aksi takdirde çözümlenemeyecek çevresel sorunlar, sosyo-kültürel çatışma, toplumsal yerel kültürel değerlerde kaybolma ya da bozulmalar meydana gelir ve telafisi mümkün olmayan sorunlar yaşanır. Buradan da anlaşılmaktadır ki; Misi de kırsal rekreasyon ve turizmin sürdürülebilir olması için yerli halkın planlama sürecine mutlaka dahil edilmesi gerekmektedir. Böylece turizm faaliyetlerinin olası olumsuzlukları da en aza indirilebilir. Bütün bunların dışında, köy temizliğine daha fazla özen gösterilmesi konusunda yerel yönetimlerin daha fazla özen ve hizmet vermesi gerekmektedir. İlaveten köyde turizm sektöründe çalışan yerel kişilerin, Misi Köyüne özgü varsa giysilerle hizmet vermesi, hem yöresel kıyafetlerin tanıtılması, yaşatılması, korunmasını sağlayabilecek hem de turizm için çekicilik yaratabilecektir.

Sonuç olarak; kırsal turizm, doğal ve kültürel peyzaj değerleri, kırsal yaşam tarzı ve yerel ekonomik etkinliklere dayalı bir turizm türüdür. Bu nedenle kırsal turizmde ziyaretçi-yerel halk- doğal ve kültürel peyzaj karşılıklı etkileşim içinde olduğundan kırsal turizmin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkileri vardır. Kırsal rekreasyon ve turizm; yerel kırsal kimliğe dayalı olduğundan, sürdürülebilir bir kırsal turizm için yerel kırsal kimliğin sürdürülebilir olması, korunması zorunludur. Misi köyü, fizikî dokusu, somut ve somut olmayan kültürel değerleri ile korunarak gelecek kuşaklara bırakılması gereken önemli bir kültürel peyzajdır. Misi köyünde örgütlü ve planlı bir kırsal turizm için tüm paydaşlar (belediye, valilik, sivil toplum örgütleri, üniversite, iş dünyası, gönüllüler, ziyaretçiler ve köylüler) paylarına düşeni yapmak zorundadırlar.

KAYNAKLAR

- Akder, H., (2002). Linking Agricultural Statistics to Other Data Sources for Analysing Rural Indicators of Social Well-Being and Equity, Bildiri, 8th IWG.AGRI Seminar, OECD, Paris.
- Avrupa Komisyonu, ed. (1999). ESDP-European Spatial Development Perspective: Towards Balanced and Sustainable Development of the territory of the European Union, Report, European Commission, Brussels.
- Avcıkurt, C.,(2007). Turizm Sosyolojisi; Turist-Yerel Halk Etkileşimi. Detay Yayınları, Ankara.
- Ballas, D., Kalogeresis, T., ve Labrianidis, L.(2003). A Comparative Study of Typologies for Rural Areas in Europe, Bildiri, 43rd ERSA Congress. Finlandiya.
- Baum, S., Frohberg, K., Hartmann, M., Matthews,A., ve Weingarten, P. (2004). The Future of Rural Areas in the CEE New Member States, Report of Network of independent agricultural experts in the CEE candidate countries, Institut für Agrarentwicklung in Mittel- und Osteuropa, Almanya.
- Brunt, P.; Courtney, P. (1999) Host Perceptions Of Sociocultural Impacts”,Ammals Of Tourism Research, XXVI,3:493-515.
- Bryden, J. (2002). Rural Development Indicators and Diversity in the European Union, Bildiri, Measuring Rural Diversity Conference, Washington, DC.
- Bull A. (1991) The Economics Of Travel Amd Tourism, Longman Cheshire, Melbourne.
- Cabrini, L.,(2004). Rural tourism in europe, european congress on rural tourism, 2-3 October 2003, Jaen, Spain.
- Çelik, A., Polat, T., (2002). Tokat'ın Kırsal Turizm Arz Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma, 3. Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyum, 359- 379, İzmir.
- Deveci B., Türkmen S., Avcıkurt C.,(2013). Kırsal Tu- rizm İle Gastronomi Turizmi İlişkisi-

Bigadiç Örneği, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi , IJSES, 3 (2): 29-34, ISSN: 1307-1149, E-ISSN: 2146-0086.

Emekli, G., (2001), Bergama'nın Turizm Coğrafyası ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri. Bergama Belediyesi Kültür Yayınları. İzmir.

Ilbery, B. (Ed.). (1998). The Geography of Rural Change, Longman, Essex. Labrianidis, L. (Ed). (2004). The Future of Europe's Rural Peripheries. Ashgate, UK.

Jurowski, C.; Uysal, M.; Williams, D.R. (1997) "A Theoretical Analysis Of Host Community Resident Reactions To Tourism", Journal Of Travel Research, XXXVI,2:3-11.

Labrianidis, L., (2006). Human Capital as the Critical Factor for the Development of Europe's Rural Peripheral Areas in Eds. Teresa de Noronha Vaz, Eleanor J. Morgan and Peter Nijkamp, The New European Rurality: Strategies for Small Firms, Ashgate, England.

Lindberg, K., Johnson, R.L. (1997) "The Economic Values Of Tourism's Social Impacts", Annals Of Tourism Research, XXIV,1:90-116.

Olalı, H., (1981). Turizm. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Politecnico di Milano, (1999). A Typology of Rural Areas in Europe, PdM, Milan.

Soykan, F., (2004), Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Şirince Köyü'ne (İzmir) Uygulanması, Ege üniversitesi Basımevi, İzmir.

Vaz, T. N., Morgan J. E., ve Nijkamp P., eds., (2006). The new European rurality: strategies for small firms, Ashgate, England.

Woods, M., (2005). Rural Geography. Sage, London.

Yeniçeri, E., (2011). "Kırsal Turizm Nedir ve Örnekler Üzerinde İrdelenmesi", Namık Kemal Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Ödevler ve Tezler, Kırsal Turizm (Peyzaj),

<http://www.belgeler.com/blg/2dj0/kent-kimligi-peyzaj>, E.T:15.08.2017

URL-1:https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCm%C3%BC%C5%9Ftepe,_Nil%C3%BCfer-cite_note-nilufer-2

https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCm%C3%BC%C5%9Ftepe,_Nil%C3%BCfer-cite_note-dergisi-4

https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCm%C3%BC%C5%9Ftepe,Nil%C3%BCfer-cite_note-belediye-5

E.T:14.4.2018